



บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นักจิตวิทยาได้จัดความต้องการของมนุษย์เป็น 3 ประการ คือ ความต้องการทางด้านกายภาพ ความต้องการทางด้านอารมณ์ และความต้องการทางด้านปัญญา (Wilson 1981: 7) โดยเฉพาะความต้องการทางด้านปัญญานั้น วิธีทางหนึ่งที่จะตอบสนองความต้องการได้ คือ การได้รับข้อสนเทศตรงตามความต้องการและวัตถุประสงค์ นอกจากนี้บุคคลย่อมมีความแตกต่างกันในเรื่องความต้องการข้อสนเทศ รวมทั้งแหล่งในการค้นหาข้อสนเทศ ทั้งนี้แล้วแต่กิจกรรมที่ตนเกี่ยวข้อง ข้อความดังกล่าว ยืนยันได้จากลินและการ์วี (Lin and Garvey 1972: 5-37) ว่าผู้ที่เป็นักจิตวิทยานั้น สนใจและมีความต้องการข้อสนเทศในรูปแบบโสตทัศนวัสดุ หนังสือ หนังสือพิมพ์ สาระสังเขป และคู่มือต่าง ๆ ส่วนแนวความคิดทางด้านสังคมศาสตร์นั้น นวนิตย์ อินทรามะ (2528: 70) ริกซ์ (Riggs 1976: 299-303) และไฮแลนด์ (Hiland 1973: 4299-A) ได้ให้ความเห็นพ้องกันว่า นักสังคมศาสตร์ และครูที่สอนวิชานี้ มีความต้องการข้อสนเทศในขอบเขตที่กว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็ในรูปแบบของหนังสือ วารสาร สาระสังเขป ตรีชนนี หรือบรรณานุกรม เป็นต้น บางคนต้องการบทวิจารณ์สั้น ๆ แต่ให้ได้ใจความมาก บางคนต้องการบทวิจารณ์ยาว บางคนต้องการวารสารฉบับเก่า บางคนต้องการวารสารฉบับปัจจุบันเท่านั้น และแหล่งข้อสนเทศที่ใช้นั้นก็ไม่จำกัดใช้เฉพาะในห้องสมุด เพราะบางอย่างที่ต้องการไม่อาจหาได้ในห้องสมุด ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ห้องสมุดควรจะปรับปรุงบริการและทรัพยากรต่าง ๆ ให้ตรงตามความต้องการของบุคคล เหล่านี้

เพราะฉะนั้น จากการที่บุคคลมีความต้องการข้อสนเทศแตกต่างกันไปดังนี้ วิลสัน (Wilson 1981: 3-15) และออสเตอร์ (Auster 1982: 173-182) จึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีการศึกษาถึงความต้องการของผู้ใช้ว่าเขาต้องการอะไร

เพื่อสนองวัตถุประสงค์สิ่งใด จากความคิดนี้จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาความต้องการ
 ข้อเสนอ เทศ ตลอดจนแหล่งในการค้นหาข้อเสนอ เทศของอาจารย์โรงเรียนเตรียมทหาร
 เนื่องจากว่า โรงเรียนเตรียมทหารเป็นสถาบันทางการทหารขั้นต้นของผู้ที่จะเข้าศึกษาต่อใน
 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และ
 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งต่อไปจะเป็นนายทหารและนายร้อยตำรวจชั้นสัญญาบัตร มีหน้าที่
 ปกครองบังคับบัญชา และให้การศึกษอบรมนักเรียนเตรียมทหารในด้านพุทธศึกษา จริยศึกษา
 พลศึกษา กับวิชาทหารและวิชาตำรวจ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและทัศนคติพื้นฐาน
 พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความก้าวหน้าทั้งในด้านความรู้ อุปนิสัย และคุณสมบัติของ
 ผู้นำหน่วย

หลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารมีกำหนด 1 ปี เป็นหลักสูตรชั้นปีที่ 1
 ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และ
 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (โรงเรียนเตรียมทหาร 2527) จะเห็นได้ว่า ภารกิจเหล่านี้
 จะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่วางไว้ โดยใช้ระยะเวลาศึกษาในโรงเรียน
 เตรียมทหารเพียง 1 ปี ถ้าหากขาดผู้ชี้แนะหรือผู้สอน เพราะฉะนั้น อาจารย์โรงเรียนเตรียมทหาร
 ซึ่งสังกัดอยู่ใน 7 กองวิชา อันได้แก่ กองวิชาคณิตศาสตร์ กองวิชาวิทยาศาสตร์ กองวิชา-
 ภาษาไทย กองวิชาภาษาต่างประเทศ กองวิชาสังคมศาสตร์ กองวิชาทหาร และ
 กองวิชาพลศึกษานั้น นับได้ว่า มีบทบาทสำคัญในด้านการเรียนการสอนอย่างยิ่ง และประสิทธิภาพ
 นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความหลากหลายของข้อเสนอ เทศในการสอนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการข้อเสนอ เทศ เพื่อใช้ในการสอนของอาจารย์ในโรงเรียน
 เตรียมทหาร
2. หาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงทรัพยากรของห้องสมุดโรงเรียน เตรียมทหารให้
 ตรงตามความต้องการข้อเสนอ เทศของอาจารย์

สมมติฐานของการวิจัย

1. อาจารย์โรงเรียนเตรียมทหารที่สอนในกองวิชาต่างกัน มีความต้องการรูปแบบข้อสอบ เทศแตกต่างกัน
2. อาจารย์โรงเรียนเตรียมทหารที่อยู่ในกลุ่มที่เน้นทางด้านวิชาการ มีความต้องการรูปแบบข้อสอบ เทศต่างจากอาจารย์ที่อยู่ในกลุ่มที่เน้นทางด้านกายภาพ
3. อาจารย์ชายและอาจารย์หญิงโรงเรียนเตรียมทหาร มีความต้องการรูปแบบข้อสอบ เทศแตกต่างกัน
4. อาจารย์โรงเรียนเตรียมทหารที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการรูปแบบข้อสอบ เทศแตกต่างกัน

ตัวแปรของการวิจัย

จากสมมติฐานของการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรสำคัญในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. กองวิชา คือ กองวิชาคณิตศาสตร์ กองวิชาวิทยาศาสตร์ กองวิชาภาษาไทย กองวิชาภาษาต่างประเทศ กองวิชาสังคมศาสตร์ กองวิชาทหาร และกองวิชาพลศึกษา
2. เพศ คือ อาจารย์ชาย อาจารย์หญิง
3. ประสบการณ์การสอน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม
 - 3.1 1 ปี
 - 3.2 2-10 ปี
 - 3.3 11-20 ปี
 - 3.4 21 ปีขึ้นไป
4. กลุ่มวิชา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เน้นทางด้านวิชาการ และกลุ่มที่เน้นทางด้านกายภาพ

ตัวแปรตาม ความต้องการรูปแบบของข้อสอบ เทศ มีดังนี้

1. หนังสือ ได้แก่ ตำรา หนังสืออ่านประกอบ หนังสือความรู้ทั่วไป หนังสือคู่มือวิชาต่าง ๆ หนังสือนวนิยาย

2. หนังสืออ้างอิง ได้แก่ พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือรายปี นามานุกรม บรรณานุกรม อักษรานุกรมชีวประวัติ อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ สิ่งพิมพ์รัฐบาล

3. คู่มือช่วยค้น ได้แก่ วรรณกรรมวารสาร วรรณคดีหนังสือพิมพ์ สารระสังเขป บรรณนิทัศน์

4. วารสาร ได้แก่ วารสารประเภทวิชาการ วารสารประเภทเสนอข่าว
เชิงวิจารณ์ รวมทั้งวารสารทั่วไป

5. หนังสือพิมพ์

6. จุลสาร

7. กฤตภาค

8. โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ แผ่นเสียง แถบบันทึกเสียง รูปภาพ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เทปโทรทัศน์ ลูกโลก แผนที่ภูมิศาสตร์กายภาพ แผนที่ภูมิอากาศ แผนที่ภูมิศาสตร์ การเมือง แผนที่ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ แผนที่ทางประวัติศาสตร์ แผนที่เส้นทางคมนาคม ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงความต้องการรูปแบบข้อสนเทศของอาจารย์โรงเรียนเตรียมทหาร ในกองวิชาทั้ง 7 อันประกอบด้วย กองวิชาคณิตศาสตร์ กองวิชาวิทยาศาสตร์ กองวิชา ภาษาไทย กองวิชาภาษาต่างประเทศ กองวิชาสังคมศาสตร์ กองวิชาทหาร และกองวิชา พลศึกษา โดยจะจัดแบ่งกลุ่มทั้ง 7 กองวิชานี้ออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งพิจารณาจากลักษณะวิชาที่ ใกล้เคียงกัน ดังนี้

1. กลุ่มที่เน้นทางด้านวิชาการ ประกอบด้วย กองวิชาคณิตศาสตร์ กองวิชา วิทยาศาสตร์ กองวิชาภาษาไทย กองวิชาภาษาต่างประเทศ และกองวิชาสังคมศาสตร์

2. กลุ่มที่เน้นทางด้านกายภาพ ได้แก่ กองวิชาทหาร และกองวิชาพลศึกษา

จากจำนวนอาจารย์ที่สอนจริงในปี 2527 รวมทั้งสิ้น 122 คน ทั้งนี้ไม่รวมอาจารย์ ที่กำลังศึกษาอยู่ ณ ต่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

อาจารย์ในกองวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 12 คน กองวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 26 คน กองวิชาภาษาไทย 10 คน กองวิชาภาษาต่างประเทศ 16 คน กองวิชาสังคมศาสตร์ 18 คน กองวิชาทหาร 21 คน และกองวิชาพลศึกษา 19 คน

ลำดับขั้นในการดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย
 - 2.1 แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ ประกอบด้วย 2 ส่วน
 - 2.1.1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ กองวิชาที่สอน จำนวนปีที่สอนมาแล้ว
 - 2.1.2 ความต้องการรูปแบบของข้อสนทน ภาษษาของข้อสนทน และแหล่งข้อสนทนที่ใช้
 - 2.2 ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับอาจารย์โรงเรียนเตรียมทหาร จำนวน 14 คน โดยทดสอบจากอาจารย์ใน 7 กองวิชา ๆ ละ 2 คน จากผู้ที่มียศสูงสุด และยศต่ำที่สุดของกองวิชานั้น ๆ
 - 2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบให้เหมาะสม
3. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 122 ชุด รวมทั้งอาจารย์ 14 คนแรกที่ทดสอบด้วย
4. ทำการวิเคราะห์และแปลข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS - Statistical Package for the Social Sciences) โดยวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ มีชนิยม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน F-test
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. อภิปรายผลและ เสนอแนะ

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ข้อสนเทศ หมายถึง ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ ความรู้ที่มีผู้ถ่ายทอด หรือบันทึกไว้ในหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ รายงาน สิ่งพิมพ์รัฐบาล โสภณศาสตร์ และคู่มือช่วยค้นต่าง ๆ

ความต้องการข้อสนเทศ ในที่นี้หมายถึง ความต้องการรูปแบบของข้อสนเทศ ภาษาของข้อสนเทศ และต้องการเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ใด

แหล่งข้อสนเทศ หมายถึง หนังสือ หนังสืออ้างอิง เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งบุคคล และการพบปะสนทนากัน (Katz 1974: 12-13) แต่ในการวิจัยนี้ หมายถึง บุคคล การพบปะสนทนากัน และรวมไปถึงสถานที่ที่รวบรวมและเผยแพร่ข้อสนเทศ อาจเป็น ห้องสมุด ศูนย์เอกสาร หรือจากที่อื่น ๆ

โรงเรียนเตรียมทหาร คือ สถาบันการศึกษาทางทหารขั้นต้นของผู้ที่จะเป็นนายทหาร และนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร โดยให้การศึกษาตามหลักสูตรชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนนายร้อย-พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ นอกจากนั้นจะให้การฝึกอบรม ปลูกฝังอุปนิสัย เพื่อให้มีลักษณะเป็นผู้นำหน่วยที่ดี ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ ถนนพระราม 4 ตำบลลุมพินี อำเภอปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สารานุกรม คือ หนังสือที่มีสาระเกี่ยวกับแขนงวิชาต่าง ๆ ทั้ง ๆ ไป ทุกแขนงอย่างกว้างขวาง โดยให้ข้อเท็จจริงทั่ว ๆ ไป

หนังสือรายปี คือ หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ในรอบปีที่ผ่านมา ให้ข้อเท็จจริงอย่างสั้น ๆ โดยไม่มีการวิจารณ์ มีตัวเลขและสถิติต่าง ๆ ประกอบ บางเรื่องมีการทบทวนเรื่องราวย้อนหลังด้วย

นามานุกรม คือ หนังสือที่รวบรวมรายชื่อบุคคล องค์กร หรือสถาบันต่าง ๆ โดยจัดเรียงไว้ตามลำดับอักษร ให้รายละเอียดเกี่ยวกับที่อยู่ของบุคคล หรือที่ตั้งของสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งหมายเลขโทรศัพท์ของรายชื่อเหล่านั้นไว้ด้วย

บรรณานุกรม คือ หนังสือที่รวบรวมรายชื่อหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อาจรวบรวมรายชื่อหนังสือทั่วไป รวบรวมเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือเฉพาะหนังสือของสถาบันใดสถาบันหนึ่งก็ได้ มีการจัดพิมพ์เป็นรายเดือน รายสามเดือน หรือรวมเล่มเป็นรายปี

อักษรานุกรมชีวประวัติ เป็นหนังสืออ้างอิงสำหรับค้นหาความรู้โดยสังเขป เกี่ยวกับชีวประวัติบุคคลสำคัญ แต่ละเล่มจะรวมชีวประวัติบุคคลไว้หลายคน โดยเรียงลำดับตามอักษรชื่อเจ้าของประวัติ และมีรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับมีเกิด มีตาย คุณวุฒิ ตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น

อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ คือ หนังสือที่รวบรวมรายชื่อทางภูมิศาสตร์ เช่น ทะเล มหาสมุทร เป็นต้น โดยจัดเรียงรายชื่อเหล่านั้นไว้ตามลำดับอักษร พร้อมกับให้ข้อมูลเกี่ยวกับการออกเสียง สถานที่ตั้ง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับชื่อนั้น ๆ

ดรรชนีวารสาร คือ เครื่องมือที่ช่วยให้เข้าถึงความรู้ที่บันทึกไว้ในรูปของบทความวารสาร โดยให้รายละเอียดรายชื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชื่อบุคคล สถานที่ หัวข้อวิชา หรือชื่ออื่นใดก็ตามที่ควรแก่การสนใจ โดยจะเรียงลำดับไว้ตามอักษร เพื่อให้ผู้อ่านสามารถค้นหาเรื่องราวเกี่ยวกับชื่อนั้น เรื่องนั้น ได้ตามต้องการ

สิ่งพิมพ์รัฐบาล คือ สิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยราชการ ได้แก่ รายงานการประชุม รายงานการค้นคว้าวิจัย รายงานสถิติ เป็นต้น

สารสังเขป คือ การเสนอเรื่องราวของงานเขียน หรือบันทึกความรู้ที่สำคัญ ๆ โดยย่อของบทความวารสาร จุลสาร และอื่น ๆ เขียนตามจุดมุ่งหมายของงานชิ้นเดิม มุ่งให้ความรู้และเนื้อหาวิชาที่แท้จริงปราศจากความคิดเห็นของผู้เขียนสารสังเขป

บรรณนิทัศน์ คือ การกล่าวถึงเนื้อหาสาระของสิ่งพิมพ์แต่ละเรื่องให้ทราบอย่างย่อ ๆ และแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

วารสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกตามวาระที่กำหนด อาจเป็นรายสัปดาห์ รายบimester รายเดือน เป็นต้น วารสารอาจประกอบด้วยบทความทางวิชาการต่าง ๆ บทความเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือมีทั้งบทความสารคดี หรือบันเทิงคดี ตลอดจนบทความเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ไว้ภายในเล่มเดียวกัน เรื่องต่าง ๆ อาจจบในฉบับ หรือลงติดต่อกันเป็นเวลานาน

จุลสาร คือ สิ่งพิมพ์ต่างขนาดกัน มักเป็นปกอ่อน โดยปกติดังกล่าวเล่มจะมีเรื่องเดียว เนื้อเรื่องไม่เขียนโดยละเอียด แต่เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไป ชั่วระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง มีความหนา 2-40 หน้า

กฤตภาค คือ การตัดข้อความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร เอกสารต่าง ๆ โดยเรื่อง
ที่นำมาตัดนั้นเป็นเรื่องราวใหม่ ๆ ที่อยู่ในความสนใจของบุคคลทั่วไป หรือเป็นเรื่องที่กำลัง
แพร่หลาย เช่น เกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์ การเมือง เป็นต้น และจัดเก็บไว้เพื่อประกอบ
การค้นคว้า

ภาพนิ่ง คือ ภาพโปร่งแสงติดอยู่บนฟิล์ม หรือกระจกที่ละแผ่น แผ่นละ 1 รูป
มีขนาด 2×2 นิ้ว หรือ $3\frac{1}{2} \times 4$ นิ้ว

ภาพเลื่อน คือ อนุกรมของภาพนิ่งโปร่งแสงชุดหนึ่งที่มีเรื่องราวติดต่อกัน เป็นลำดับ
จัดไว้บนฟิล์มขนาด 35 ม.ม. มีทั้งชนิดที่มีสี และขาวดำ ปกติม้วนหนึ่งจะมี 20-50 ภาพ
ยาว 2-5 ฟุต

ไมโครฟิล์ม มีลักษณะ เป็นฟิล์มม้วน ขนาดความยาวประมาณ 100 ฟุต มีทั้งขนาด
16 ม.ม., 35 ม.ม., 70 ม.ม. และ 105 ม.ม. บรรจุข้อความหรือภาพที่ถ่ายจาก
ต้นฉบับเดิม โดยย่อส่วนลงประมาณ 15:1-40:1 มีทั้งชนิดตัวอักษรขาวบนพื้นดำ อักษรดำบน
พื้นขาว และไมโครฟิล์มสี

ไมโครฟิช เป็นแผ่นฟิล์มโปร่งแสงที่ถ่ายภาพย่อส่วนจากต้นฉบับ อาจมีอัตราส่วนย่อ
ตั้งแต่ 15:1-40:1 ไมโครฟิชขนาดมาตรฐาน คือ 4" x 6" สามารถบันทึกสิ่งพิมพ์ได้
ประมาณ 98 หน้า ส่วนบนของแผ่นไมโครฟิช จะให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของสิ่งพิมพ์
ต้นฉบับ ซึ่งสามารถอ่านด้วยตาเปล่าได้

อักษรย่อที่ใช้ในการวิจัย

รร.จปร.	หมายถึง	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
รร.นร.	หมายถึง	โรงเรียนนายเรือ
รร.นอ.	หมายถึง	โรงเรียนนายเรืออากาศ
รร.นรด.	หมายถึง	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความต้องการข้อสนเทศ ตลอดจนแหล่งข้อสนเทศที่ใช้ของ
อาจารย์โรงเรียนเตรียมทหาร
2. เป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงทรัพยากร ตลอดจนการบริการของ
ห้องสมุดโรงเรียนเตรียมทหาร ให้สามารถตอบสนองความต้องการข้อสนเทศของอาจารย์ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ